

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

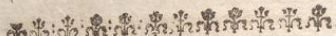
2. Quis restituere teneatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

Ex solo delicto contra iustitiam, non verò contra alias virtutes oritur restituendi obligatio. Quia ipsa restitutio est actus iustitiae, quo debetur alteri reddere ad aequalitatem, hoc autem non accidit in aliis virtutibus, ut pietate, religione, & alijs etiam si sint annexae iustitiae. Reginal. l. 10. n. 65. Val. 2. 2. d. 5. q. 6. pun. 3. Nauar. sum. c. 17. n. 21.

Porro quæ ad restitutionem pertinent novem sunt, & in horum tractatione tota sistit materia sunt autem hæc: Quis restituere teneatur. Quid debet restituere. Cui est restitutio facienda. Quantum est reddendum. Quomodo. Quo tempore. Quo ordine. Quo loco. Et quæ sint causæ propter quas aliquis excusetur a restituendi obligatione. Hisce, ut facilius memorizæ teneas vulgaribus carminibus continentur.

Quid, quis restituere, cui, quantum, quomodo, quando. Ordine quone loco, quæ causa excusat iniquum. Singula percurram.

CAPVT II.

Quis restituere teneatur.

Ad restitutionem tenentur ij, qui iniuriã damnosam intolere. Hæc autem est duplex; Materialis, & Formalis. Materialis est, cum quis rem alienam destruit, accipit bona fide, vel retinet, id est probabiliter iudicans, id sibi licere, vel esse suam. Formalis est, quæ quis rem alienam destruit, accipit, vel retinet mala fide, id est, cum sciat, vel scire possit, ac debeat, id sibi non licere, ac rem non esse suam. Layman l. 3. tr. 2. c. 1. l. 1. d. 2. c. 7. du. 6. Bonac. de rest. d. 3. q. 1. pun. 6. & alij.

Qui rem alienam bona fide possedit, credens esse suam, tenetur ex iustitia restituere statim, ac si possidet agnoscit esse alienam. Quia retinens rem alienam inuito domino, peccat. Unde possidens rem alienam bona fide emptam à fuere, vel ab alio, non potest pretium, quod ipse soluit exigere à domino, cui res est tradenda, sed tenetur re ei tradere abique pretio. Quia æquum non est, ut dominus rem suam emat. Si autem huiusmodi possessor nolit eam rem domino abique pretio tradere, exinde fit possessor malæ fidei, ac consequenter reus omnium damnorum inde pronuntium ratione inique retentionis, quæ accepti iniquæ comparatur. D. Tho. 2. 2. q. 62. a. 6. Nauar. sum. c. 17. n. 7. Tolet. l. 5. c. 17. Sanch. l. 2. Moral. c. 123. n. 2.

Alienans, vel consumens rem alienam bona fide credens esse suam, non tenetur ad restitutionem, nisi in qua re factus est locupletior. Quia sumptus cre- id in quo locupletior est factus, in locum rei acceptæ succedit, quæ in æquivalenti stare dicitur. Ille verò dicitur factus ditior ex re aliena, qui, cessante bona fide, cognoscit, se occasione rei alienæ factum esse locupletem, ut si cognoscit, se aliquos sumptus non fecisse, quos alioquin ex sua re gessisset, aut si aliquid habeat, quod alioquin non habuisset. Lef. l. 2. c. 14. n. 7. Fill. tr. 32. n. 20. In dubio autem, an factus sit locupletior, qui rem alienam bona fide consumpsit, non est præsumendus ditior factus. Quia melior est possidentis conditio. Rebel. p. 1. l. 2. q. 3. Sanch. l. 2. decalog. c. 23. n. 37.

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V.

Non tenetur ad restitutionem ille, cui res aliena casu perit, aut etiam propria culpa modo perierit eo tempore, quo ipse rem bona fide possidebat, credens esse suam. Neque qui rem alienam bona fide emit, quam postea æquali vel minori pretio vendidit, secus si maiori, tunc enim debet pretij incrementum restituere. Concedens rem furtivam apud amicum, tenetur tantum ad restitutionem illius, in quo rei suæ percipit. Qui autem bona fide aliquem contractum usurarium vel alias iniustum celebravit, quem nesciebat tale esse, si postea comperiat, tenetur solum retinere rem extantem, & id in quo invenit, se factum ditior tempore, quo incepit contractus iniustitiam agnoscere. Mol. to. 1. tr. 2. d. 2. 46. & 720. & 63. Nauar. de rest. l. 3. c. 4. nu. 149. Valq. de rest. c. 9. s. 2. Reb. l. 9. q. 18. n. 9.

Qui rem alienam bona fide accepit, & postea dubitare incipit, alienam esse, si res ipso usu consumitur, vel deterior efficitur, non potest illa uti. Quia exponeret alias se periculo consumendi, vel deteriori efficiendi rem alienam domino inuito. Si autem non consumitur, vel deterior non redditur ipso rei usu, potest ea uti solvendi pretium usus, detractis expensis intentione. Sylu. 2. 2. q. 62. a. 6. q. 3. conc. 3. Sav. Restitutio, sine Sanch. de matr. l. 2. d. 4. n. 21. Valq. 1. 2. d. 66. c. 7.

Profecto iniquus malæ fidei possessor debet rem alienam, vel si perit, æstimationem eius domino restituere, cum eius incremento, ac fructibus non solum iis, quos possessor percipit, deductis tamen expensis, sed etiam quos dominus verisimiliter perciperet, nisi ipsi ablata, vel iniuncta detenta fuisset, insuper omne aliud damnum emergens, & lucrum cessans eidem cogitur resarcire. D. Tho. 2. 2. q. 62. a. 6. Mol. 10. 3. d. 713. Azor. p. 3. l. 4. c. 4. Medin. de rest. q. 6. Attamen si res aliena apud furem, vel alium malæ fidei possessorem casu fortuito, ac sine eius culpa deperit, quæ certo etiam apud dominum periret, in conscientie foro ad nullam restitutionem obligatur. At si res aliena petij furi, alteriusve malæ fidei possessoris dolo, quia eam scienter destruxit, absumpsit, alteri donavit, &c. tunc tenetur eius æstimationem domino præstare, nihil obstante, quod si ei à fure ablata non esset, certo etiam periisset. Lef. l. 2. c. 12. n. 92. Laym. l. 3. sect. 5. tr. 2. c. 4. n. 2. Nauar. sum. c. 17. n. 8.

Qui vero rem mala fide accepit, dubitans esse alienam tenetur adhibere debitam diligentiam ad assequendam rei veritatem, ne domino rei iniuria, ac damnum inferat. Si autem facta diligenti inquisitione non potest rei assequi veritatem, tenetur restituere rem inter eos, quorum esse dubitat, ad dubij ratam. Unde hæres, qui incipit rem aliquam mala fide possidere, quam defunctus bona fide possedit, tenetur rem ad ratam dubij restituere inter eos, quorum esse dubitat. Imo talis hæres comperto rei domino, non solum tenetur rem integram ipsi restituere, sed etiam fructus à se perceptos tanquam malæ fidei possessore. Fill. tr. 32. nu. 91. Valq. de rest. c. 6. s. 3. dub. 5. n. 82. Lef. l. 2. c. 14. dub. 4. Sav. Restitutio. n. 62. Sanch. l. 2. Moral. c. 23. n. 148.

⁹
In quibus casibus possessor bona fidei ad restitutionem non tenetur.

¹⁰
Si res ipso usu consumitur, aut deterior efficitur, alienam esse non potest illa uti.

¹¹
Possessor malæ fidei debet rem alienam domino una cum eius fructibus reddere.

¹²
Ad quid tenetur qui rem mala fide accepit dubitans alienam esse.

EL SCORAR
Theol. Moral.
Tom. V. lib. II.
Ex IV